

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 5^e jr.

~~VERTROUWELIJK~~

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No. 11 1964

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 11-1964

162

(Tijdvak 1-11-1964 t/m 30-11-1964).

I N H O U D

	Blz.	
I	<u>CommunismeInternationaal.</u>	
	Reacties op de afzetting van Chroestsjow.	1
	Gemengde gevoelens in de satellietlanden.	2
	De Westerse CP-en.	4
	China: "De oorzaken van Chroestsjows val".	5
II	<u>Activiteiten van de CPN.</u>	
	De pro-Chinese oppositie in de CPN.	7
	De CPN en de Amsterdamse bouwvakarbeiders.	9
	De herdenking van de oktober Revolutie-Afwijzing MLF.	11
	"Maand van de Pers".	12
III	<u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties.</u>	
	Vredesbeweging Nederland (MLF).	15
	Studentenbeweging (NSR-IUS).	17
	Vredesbeweging Internationaal (Chinese kernbom-MLF).	19/20
IV	<u>Andere groeperingen.</u>	
	SWP reactie op de val van Chroestsjow.	22
	De SWP en de MLF.	23
	Zicht op de PSP.	23
	Commentaar van de IVE Internationale op de val van Chroestsjow.	24
	<u>Overzicht Buitenlandse Reizen</u>	27
	<u>Stakingsoverzicht november 1964</u>	29
	<u>Agenda</u>	30

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Reacties op de afzetting van Chroestsjow

Voorzover dit uit schaarse objectieve berichten uit de Sowjet-Unie valt af te leiden, schijnt het Sowjet-volk nauwelijks op de afzetting van Chroestsjow te hebben gereageerd. Achter de obligate demonstraties van enthousiasme waarmee het de nieuwe leiders tijdens de novemberfeesten inhuldigde, vermoedden verschillende Westerse waarnemers vooral bezorgdheid over de consequenties van de machtswisseling voor de materiële levensomstandigheden. Buiten Moskou, in met welvaart zuiniger bedeelde provinciesteden, werd deze bezorgdheid ook tegenover buitenlanders wel uitgesproken. Waarde-oordelen over de techniek van de machtswisseling vielen echter nauwelijks of niet te beluisteren. Dat over de "staat van heel het volk" en de "partij van heel het volk" nieuwe leiders waren aangesteld met een uiterst minimum aan democratische medezeggenschap van het volk (dat bovendien over de motieven en politieke bedoelingen daarvan praktisch in het onzekere werd gelaten) gaf, na tien jaar destalinisatie en "democratisering", kennelijk geen gelegenheid tot vrijmoedig commentaar.

In de satellietlanden en vooral in de Moskou-getrouwe communistische partijen buiten het blok werden daarentegen - vooral in leidendes kringen - heftige reacties geregistreerd. Men was geschokt, teleurgesteld, verontwaardigd. Algemeen bleek de behoefte aan een gesprek met de nieuwe leiders in het Kremlin, niet slechts om nader te worden geïnformeerd over de redenen voor de politieke liquidatie van Chroestsjow, maar ongetwijfeld ook om een hartig woord te kunnen zeggen over het gebleken tekort aan mogelijkheden om deze redenen op een meer democratische wijze tot gelding te brengen. Daarvan werden niet ten onrechte consequenties gevreesd voor het aanzien van de gehele communistische beweging en, in het bijzonder voor wat de CP-en in het Westen betrof, voor de toch al delicate verhoudingen met de socialistische partijen.

Een van de secretarissen van de Italiaanse CP, Giancarlo Pajetta, schreef in het partijblad "Rinascità", dat de wijze waarop het Centraal Comité van de CPSU tot zijn beslissing was gekomen allerwege als een pijnlijke zaak was gevoeld en dat de twijfelachtige kwaliteit van de berichtgeving hierover terecht tot commentaar en vragen aanleiding

had gegeven. Maar bleek juist daaruit toch niet, aldus Pajetta, hoezeer de leerstellingen van het XXe CPSU Congres reeds in het geweten van de communistische beweging waren gegrift? En vormden de reacties van de communistische partijen in de kapitalistische en socialistische landen niet een treffende illustratie van het begrip autonomie met collectieve verantwoordelijkheid?

Het was een niet geheel geslaagde poging uit een kwalijke zaak iets goeds te destilleren. En bovendien: wist Pajetta er aldus slechts met moeite zijn teleurstelling over te verbergen dat men met de "ware democratie" kennelijk nog niet ver gevorderd was, hij kon ook niet nalaten fijntjes op te merken dat men in elk geval reeds zover was dank zij Chroestsjow....

Pajetta vertolkte daarmee ongetwijfeld de gevoelens van de overgrote meerderheid van de communisten die Chroestsjow als hun natuurlijke leider hadden aanvaard.

Gemengde gevoelens in de satellietlanden

Het nieuws over Chroestsjows val kwam in de satellietlanden hard aan. De eerste reacties verrieden onbehagen en teleurstelling en een zekere tegenzin het optreden van de nieuwe leiders kritiekloos te accepteren.

Het Centraal Comité van de CP-Tsjechoslowakije deelde mede "met verrassing en ontroering" van het gebeurde te hebben kennis genomen. Een verklaring van het politiek bureau van de Oost-Duitse partij sprak van "diepe bewogenheid". De Hongaarse partijleider Kádár bevond zich ten tijde van de machtswisseling juist in Warschau, waar hij besprekingen voerde met Gomoelka. Beiden, Gomoelka en Kádár, prezen Chroestsjow vanwege zijn verdiensten in de strijd voor de vrede en voor de destalinisatie en vanwege zijn grootse prestaties in de opbouw van de economische macht van de Sowjet-Unie. Terug in Boedapest verklaarde Kádár onder luid applaus van zijn toehoorders, dat de duizenden Hongaren die Chroestsjow in het recente verleden met de meest eerlijke gevoelens hadden verwelkomd en toegejuicht, goed hadden gedaan. Zij behoefden zich daarvoor thans niet te schamen.

De communistische leiders in het satellietenblok hadden overigens verschillende redenen tot beduchtheid. De gematigden, Gomoelka en Kádár, die hun regime met instemming van Chroestsjow in hoge mate hadden weten te liberaliseren, moesten vrezen, dat de nieuwe Sowjetleiders niet accoord zouden gaan met een verdere verbreding van de

vrijheidsmarge of wellicht zelfs correcties in tegengestelde richting zouden eisen, hetgeen ongetwijfeld tot zware spanningen aanleiding zou geven. Niet voor niets waren de Poolse en Hongaarse intellectuelen - althans volgens Westerse journalisten - onder de eersten die tegen de ondemocratische machtswisseling in het Kremlin protesteerden en "Westerse" kritiek leverden op de Russen, "die altijd Aziaten zouden blijven". Niet voor niets ook zocht Brezjnev onmiddellijk na de machtsovername contact met Gomoelka.

Voor Novotny kwam de val van Chroestsjow op een wel zeer ongelegen ogenblik. De oppositie van de kant van de intellectuelen tegen de partij-dictatuur en het in hevigheid toenemend verzet van het Slowaakse deel van de bevolking tegen de Tsjechische overheersing eisten dringend herziening van het binnenlandse regime. Bovendien was juist een begin gemaakt met een belangrijke reorganisatie van de economie overeenkomstig bepaalde, in de Sowjet-Unie ontwikkelde nieuwere inzichten. In deze overgangsperiode - en kort voordat de partij moest beslissen over een verlenging van zijn ambtstermijn - kon de Tsjechische partijleider de steun van zijn persoonlijke beschermer Chroestsjow bezwaarlijk missen. (Hij werd tegen zekere verwachtingen in toch herkozen.)

De door rivalen bedreigde Bulgaarse partijleider Zjiwkow, eveneens een beschermeling van de afgezette Sowjet-leider, ging als gevolg van de gebeurtenissen in het Kremlin een even onzekere tijd tegemoet als Ulbricht, wiens lot nog altijd volledig afhankelijk is van de gratie van Moskou.

De Roemeense leiders Gheorghiu Dej en Maurer hadden wellicht meer reden tot optimisme. Een van de bezwaren die tegen Chroestsjow waren ingebracht, zou namelijk betrekking hebben gehad op diens onderwaardering van de Roemeense initiatieven tot bemiddeling in het conflict met Peking. Dit betekende mogelijk, dat de Roemenen ook in de nieuwe situatie hun rol van arbiters tussen Moskou en Peking zouden kunnen voortzetten. Maar zouden de nieuwe Sowjet-leiders inderdaad het Roemeense streven naar politieke en vooral economische onafhankelijkheid op dezelfde soepele wijze tegemoet willen komen als Chroestsjow? Ook hier onzekerheden.

Voor het niet in eigenlijke zin tot de blokstaten behorende Joegoslavië werden de perspectieven door het "betreurde" heengaan van Chroestsjow misschien wel het meest verduisterd: Chroestsjows opvolgers toonden een opvallende waardering voor het XXIe CPSU Congres (1959)

dat over de politiek van Tito een zware veroordeling uitsprak. Hoewel het niet duidelijk was of de nieuwe Sowjet-leiders speciaal dit aspect van het XXIIe Congres op het oog hadden, leek wel te moeten worden verwacht, dat zij met hun meer conservatieve opvattingen inderdaad eerder geneigd zouden zijn afstand te nemen van de Joegoslavische afwijkingen dan de principiële geschillen verder te verdoezelen.

De Westerse CP-en

Verreweg de meeste CP-en in het Westen zagen in de "ondemocratische" machtswisseling in de Sowjet-Unie aanleiding zich verder van Moskou te distancieren en nog sterker nadruk te leggen op hun autonome positie in de communistische beweging. Verschillende partijen, zoals die van Italië, Engeland, Oostenrijk, België, Noorwegen, Zweden en Denemarken keurden de handelwijze van de Sowjet-leiders onmiddellijk resoluut af. De CP-België verklaarde in haar partijblad, dat de emoties die Chroestsjows heengaan hadden gewekt, een verdiende hulde waren aan diens uitzonderlijke inspanningen gericht op het behoud van de vrede. De CP-Noorwegen stelde de opvolgers van Chroestsjow zelf medeverantwoordelijk voor de fouten die volgens hen door Chroestsjow waren begaan. Verschillende andere partijen stemden in met de verklaring van de CP-Groot-Brittannië, dat de uitleg die door Moskou met betrekking tot de machtswisseling was gegeven, onvoldoende was en de gevoelens van bezorgdheid bij de buitenlandse communisten niet vermocht weg te nemen.

Een enkele CP - zoals de CPN - nam een meer "positief" standpunt in. Volgens Paul de Groot was door de veranderingen in de Sowjet-leiding een prestige-factor weggenomen in het conflict Moskou-Peking, waardoor nieuwe mogelijkheden vrijkwamen voor een hechtere aaneensluiting van de communistische beweging.

Het felst reageerden (met de Zweden) de Italiaanse communisten. Volgens hen toonden de gebeurtenissen in Moskou duidelijk aan, hoeveel verzet er in de CPSU nog bestond tegen de terugkeer naar de Leninistische ("democratische") normen en hoe het proces van de democratisering van de Sowjet-maatschappij, waarvoor het XXe CPSU Congres de richtlijnen had opgesteld, gestagneerd had. Er werd dan ook een dringende behoefte gevoeld aan nadere verklaringen.

Hoewel de Italiaanse delegatie - Berlinguer, Bufalini en Scereni - die op 27 oktober naar Moskou vertrok, volgens de PCI een opdracht had die al vóór het aftreden van Chroestsjow was vastgesteld (de partijleiders trachtten met deze verklaring de sensatie rond de missie

enigszins in te dammen), was het duidelijk, dat het in de eerste plaats ging om de kwestie Chroestsjow. Wat dit betrof kreeg de delegatie te Moskou echter kennelijk geen genoegdoening. Na terugkeer merkte Berlinguer teleurgesteld op, dat de antwoorden die de Sowjet-kameraden op pertinente vragen van de delegatie hadden gegeven, niet van een zodanige strekking waren geweest, dat zij het onbehagen van de PCI hadden kunnen wegnemen. Bovendien hadden ook op andere punten de meningen gebotst, met name op het punt van de uit Togliatti's memorandum overgenomen kritiek op interne toestanden in het Sowjet-blok en op het punt van de bestrijding van de Chinezen.

Weinig beter zou het een delegatie vergaan zijn van de Franse CP, naar Moskou gezonden omdat de lagere partijkaders geen genoeg bleken te nemen met de verklaring van het Centraal Comité, dat de vervanging van Chroestsjow een interne Sowjet-aangelegenheid was. De delegatie keerde weliswaar terug met garanties dat de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie geen wijziging zou ondergaan en dat de houding van Moskou ten opzichte van de andere communistische partijen - ook ten opzichte van China - principieel gelijk zou blijven, maar ten aanzien van het kardinale punt, de afzetting van Chroestsjow, had zij geen nadere bijzonderheden te melden. Chroestsjows fouten lagen voornamelijk op het gebied van de binnenlandse politiek, zo was de delegatie te verstaan gegeven. En de Franse communisten moesten er niet langer aan twijfelen, dat de Sowjet-leider na zijn fouten te hebben ingezien, uit eigen beweging had verzocht in verband met zijn leeftijd en zijn gezondheidstoestand van zijn functies te worden ontheven...

China: "De oorzaken van Chroestsjows val"

Na de afzetting van Chroestsjow werd er uiteraard overvloedig over gespeculeerd, hoe de CP-China en de met haar gelieerde partijen op de nieuwe situatie zouden reageren. Van verschillende zijden werd de verwachting uitgesproken dat spoedig nieuwe pogingen in het werk zouden worden gesteld om althans een verdere verslechtering van de verhoudingen tussen de twee kampen in de communistische beweging te voorkomen.

De Albanese Arbeiders Partij, fanatiek en resoluut als altijd, reageerde het eerst met de verklaring, dat weliswaar de aartsrevisionist Chroestsjow van het toneel was verdwenen, maar dat het niettemin nog dezelfde renegaten-kliek was die in de Sowjet-Unie het bewind bleef voeren. De CP-China daarentegen legde in afwachting van de verdere

ontwikkelingen meer zelfbeheersing aan de dag. De leiders in Peking deden Brezjnev en Kosygin een in hartelijke termen gesteld felicitatie-telegram toekomen en zonden bovendien een hoge delegatie - van voornamelijk regeringsvertegenwoordigers - naar de herdenking van de Oktober Revolutie te Moskou.

Vooraf de besprekingen tussen de Sowjet-leiders en deze delegatie onder leiding van premier Tsjoel En-lai, waarschijnlijk de enige Chinese leider die het in Moskou nog niet helemaal verbruikt heeft, gaven voedsel aan het gerucht dat een zekere ontspanning in de betrekkingen tussen Moskou en Peking op handen zou zijn. Tegelijkertijd werd het vermoeden langzamerhand zekerheid, dat de door de CPSU uitgeschreven conferentie van de 26 CP-en, bedoeld ter voorbereiding van een conferentie van alle communistische partijen, zou worden uitgesteld.

De besprekingen tussen de beide delegaties werden echter beëindigd, zonder dat er op enige wijze blijk van werd gegeven, dat er positieve resultaten waren bereikt. Kort daarop gaf het Chinese partijblad "De Rode Vlag" een beschouwing over de oorzaken van Chroest-sjow's val, waaruit duidelijk bleek, dat de twee partijen nog even onverzoenlijk tegenover elkaar stonden als voorheen. Het blad zocht deze oorzaken n.l. in die elementen van de Sowjet-politiek die ook door de nieuwe leiders als juist zijn erkend, zoals de vreedzame coëxistentie, de destalinisatie, de doctrine van de vreedzame weg naar het socialisme, kortom in die elementen die tezamen de "lijn van het XXe CPSU Congres" vormen.

Het ziet er dan ook naar uit, gezien al deze reacties op de afzetting van Chroest-sjow, dat deze gebeurtenis niet in de eerste plaats effect zal hebben voor de verhouding tussen Moskou en Peking maar wel van uitermate groot belang zal zijn voor de verhouding tussen Moskou en de zogenaamde Moskou-getrouwe partijen.

Tussen Moskou en Peking viel weinig meer te bederven en ook weinig meer te herstellen. Binnen het kamp van Moskou heeft de afzetting van Chroest-sjow echter tot een vertrouwenscrisis geleid die verstrekkende gevolgen zou kunnen hebben.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ NEDERLAND

De pro-Chinese oppositie in de CPN

Het "Marxistisch-Leninistisch Centrum", een naam waarachter de Rotterdamse pro-Chinese oppositiegroep in de CPN onder leiding van Nico Schrevel schuil gaat, heeft in september j.l. opnieuw een goed verzorgde brochure uitgegeven. Het geschrift, dat getiteld is "De grote revolutionair Georgi Dimitroff en de revisionist Paul de Groot", geeft een geargumenteerde weerlegging van De Groots artikel "Dertig jaar geleden", gepubliceerd in het augustus-nummer van het CPN-kaderblad "Politiek en Cultuur". De ergerlijke en demagogische wijze waarop Paul de Groot citeert, uit hun verband gerukt, weergeeft - aldus de brochure - maken het voor iedere marxist-leninist duidelijk dat hier niet langer eerlijk wordt gediscussieerd, doch gepoogd wordt om de naam van de grote Dimitroff te misbruiken om een revisionistische lading te dekken.

De activiteiten van de Rotterdamse oppositiegroep beperken zich niet tot het verspreiden van pro-Chinese brochures. Regelmatig worden scholingsbijeenkomsten georganiseerd waarop propaganda wordt gemaakt voor het "revolutionaire marxisme-leninisme". Daar Schrevel zijn aanhangers niet alleen in de CPN, maar ook buiten deze partij zoekt te werven, worden op deze scholingsavonden naast CPN-leden ook andere belangstellenden uitgenodigd.

Behalve door ideologische beïnvloeding, tracht Schrevel zijn groep ook door aantrekkelijke materiële zaken uit te breiden. Zo organiseerde hij op 6 september j.l. een bustocht naar Brussel, waar de pro-Chinese partij van Grippa een nationale conferentie had belegd. Schrevel slaagde erin o.m. door de kosten voor deelname op slechts f 1.- te stellen een groep van circa 70 personen, onder wie een dertigtal CPN-leden, aan deze conferentie te doen deelnemen. Aangenomen kan worden dat de Rotterdamse oppositieleider dit soort uitstapjes/propaganda-acties niet uit eigen middelen bekostigt, maar financiële steun ontvangt van Grippa, die als mentor van de Nederlandse pro-Chinese oppositie schijnt op te treden. Een aanwijzing hiervoor vormt het bezoek dat Schrevel met enkele bestuursleden van het "Marxistisch-Leninistisch Centrum" en in gezelschap van enkele leden van de partij van Grippa in augustus j.l. aan Albanië bracht.

Financieel en organisatorisch zou deze reis geregeld zijn via het bureau van de Belgische pro-Chinese partij te Brussel. Tijdens dit bezoek zouden de Nederlandse communisten overleg gepleegd hebben met functionarissen van de Albanese partij, die, zoals bekend, de Chinese partij steunt in het geschil met Moskou.

Hoewel de Rotterdamse opposanten in hun bovenvermelde brochure de hoop uitspreken dat "het tragische feit" van een scheuring in de Nederlandse communistische partij voorkomen kan worden, lijkt het toch dat de leiders van deze oppositie meer en meer koersen op een afscheiding van de CPN. Schrevel c.s. zouden zelfs al een ontwerp voor de statuten van het "Marxistisch-Leninistisch Centrum" hebben opgesteld, waarin van enige binding met de CPN geen sprake meer is. Merkwaardig duidelijk in dit opzicht is een "ingezonden brief", afkomstig van de redactie van "De Rode Vlag" - het orgaan van de Amsterdamse pro-Chinese oppositiegroep in de CPN onder leiding van Chris Bischof - door "Het Vrije Volk" begin oktober j.l. gepubliceerd. In dit schrijven wordt verklaard dat de Schrevelgroep "zich vanaf het begin van haar oppositie tegen de CPN-leiding gericht heeft op het stichten van een nieuwe organisatie". Dit in tegenstelling - aldus de redactie van "De Rode Vlag" - tot ons streven dat er op gericht is voorlichting te geven binnen de CPN. De toon van deze "ingezonden brief" doet overigens vermoeden dat een te verwachten samenwerking tussen beide oppositiegroepen op dit ogenblik nog alles te wensen overlaat.

Hoewel de Bischof-groep dus met veel nadruk beweert zich niet te willen afscheiden van de CPN, onderkent zij wel degelijk de dreiging van een roeyement. Uit het feit dat Bischof c.s. ondanks dit gevaar niet bereid zijn tot het doen van ideologische concessies kan worden afgeleid, dat de tegenstelling tussen de Amsterdamse en de Rotterdamse groep op de duur niet zo onoverkomelijk zal zijn als zich thans laat aanzien.

In het achtste (november) nummer van "De Rode Vlag" - voor het eerst in een gedrukte uitvoering - wordt namelijk betoogd dat "de insinuatie in de burgelijke pers" als zou de CPN-leiding de verschijning van "De Rode Vlag" toelaten omdat zij (de CPN-leiding) pro-Chinees zou zijn "klinkklare nonsens" is. Roeyering van enkele bekende pro-Chinese partijgenoten zal, volgens "De Rode Vlag" slechts "een slag in de lucht zijn" en "de grote, onzichtbare groep die binnen de CPN werkt niet uitschakelen".

"De CPN-leiders zouden dan slechts de oprichters worden van een nieuwe marxistisch-leninistische partij in Nederland, hetgeen voor deze aarts-revisionisten een afschuwelijk denkbeeld moet zijn".

Ondanks aandringen van verschillende CPN-bestuurders, in het bijzonder uit het district Rotterdam waar de activiteiten van Schrevel c.s. een ondermijnende invloed schijnen te hebben op het partijleven, is de leiding van de CPN er nog niet toe overgegaan de pro-Chinese oppositie uit haar gelederen te verwijderen. Vrees voor uitgebreide publiciteit, waardoor de onrust in de partij slechts vergroot zou worden en de onwil zich door een noodzakelijkerwijze gemotiveerd roeyementsbesluit duidelijk uit te spreken over het geschil tussen Peking en Moskou, hebben de CPN-leiders mogelijk tot op heden van deze stap weerhouden.

De CPN en de bouwvakarbeiders in Amsterdam.

De tussen een tweetal aannemers en de in hun dienst zijnde bouwvakarbeiders gerezen geschillen, die in september en oktober te Amsterdam aanleiding tot stakingen, uitsluitingen en demonstraties hadden gegeven, kwamen na moeizame onderhandelingen in november tot een oplossing. Bij het bouwbedrijf N.V. Texel (gebrs. Van der Meijden) ging een aantal van de 450 uitgesloten arbeiders op 10 november weer aan het werk, terwijl bij Van der Vorm de 90 bij rechterlijk vonnis tot een dwangsom wegens wanprestatie veroordeelde stakers op 24 november - na een staking van 9 weken - met hun werkgever tot een vergelijk kwamen en de volgende dag het werk hervatten. Aan communistische zijde wordt het resultaat van een staking gemeenlijk als een doorslaand succes voor de stakers afgeschilderd. De oplossing van het conflict moet echter toch steeds worden gevonden binnen de nauwe grenzen van de cao, waaraan beide partijen zijn gebonden. De bewuste arbeidsconflicten vormen hierop geen uitzondering.

Het "klimaat" in de hoofdstedelijke bouwnijverheid was bevordelijk voor de activiteit aan communistische kant. Er werd druk vergaderd: door de CPN, door het Centrum van Eenheid en Klassenstrijd, door de voormalige EVC '58-bond de ABWB, door het communistische Amsterdamse Bouwvakcomité en ook nog afzonderlijk door de actie-comitees uit de stilliggende bouwobjecten. Het kleine aantal in deze sector leidinggevende communisten was op de meeste vergaderingen aanwezig, nu eens als bestuurder van de CPN, dan weer als bestuurslid van de ABWB en soms ook als lid van een actie-comité.

Een "solidariteitscommissie" (met de leider van de demonstratieve betogingen, H.W. Koopman, als penningmeester) was belast met inzamelen van steungelden onder bouwvakarbeiders. Er bestaan aanwijzingen dat er vlot werd ingetekend op de steunlijsten. Dit neemt niet weg dat een dergelijke steunverlening toch slechts van zeer tijdelijke aard kan zijn en dat de CPN het er om die reden dan ook bepaald niet op toelegt werkhervatting zoveel mogelijk tegen te gaan.

De CPN heeft zeker alles in het werk gesteld om uit deze arbeidsconflicten politieke winst te halen. "De Waarheid" werd gratis bij stakende bouwvakarbeiders bezorgd (met de bedoeling later abonnees onder hen te werven). Bij de stakers zou op huisbezoek worden gegaan om hen ervan te overtuigen dat de CPN achter hen stond in hun strijd voor betere arbeidsvoorwaarden. Plannen werden opgezet om relletjes te ontketenen, ingeval de vonnissen tegen de stakers van Van der Vorm zouden worden geëxecuteerd. Een partijbestuurder van de CPN formuleerde het communistische standpunt t.a.v. de acties aldus, dat niet een dubbeltje méér belangrijk is, maar het feit, dat het "klassebewustzijn" bij de arbeiders is versterkt. Echter liet hij zich ook in die zin uit, dat hij nog niets bemerkte had van tastbare politieke winst (die zich in dit stadium b.v. in ledenwinst voor de ABWB en in abonneewinst voor "De waarheid" geuit zou kunnen hebben). Overigens blijft de CPN zijn aanhang verzekeren dat organisatorische "eenheid" tussen ABWB en ANB(NVV) in het verschiet ligt. Een passage in het laatste nummer van "Vakbondseenheid", maandelijkse uitgave van het "Centrum", moet de schijn wekken dat deze wens al is vervuld. Daarin is n.l. sprake van de "Algemene Vakbond", die blijkens een toevoeging tussen haakjes, uit ANB en ABWB zou bestaan!

Solidariteitsbetuigingen met de stakers kwamen niet alleen uit communistische kring, maar ook van andere organisaties, die tegen het georganiseerde overleg en de erkende vakverbonden zijn gekant. Zo verklaarde de leiding van het syndicalistisch getinte OVB dat hoewel in deze acties, ook wat de steunverlening aangaat, de CPN aan de touwtjes trok, het OVB toch volledig achter de stakers stond, aangezien het hier immers ging om de verdediging van het stakingsrecht en het opheffen van de loonstop. In het blad van de 4e Internationale (de Trotskisten) werd in ongeveer dezelfde geest geschreven. Ook tijdens een openbare vergadering van de PSP te Amsterdam op 30 oktober, werd gecollecteerd voor de stakende bouwvakarbeiders.

(De PSP tracht populariteit te verwerven onder de bedrijfsarbeiders).

De CPN en de loononderhandelingen

De Waarheid van 26 november publiceerde een "verklaring" van het Dagelijks Bestuur der CPN onder de kop "Eensgezind optreden in loon-strijd". Daarin wordt als gebruikelijk vastgehaakt aan de eisen door de vakcentrales in de Stichting van de Arbeid gesteld. Dat het samengaan van NVV, NKV en CNV de CPN hoog zit, blijkt o.m. uit de volgende bewoordingen: "Het D.B. spreekt zich uit tegen het drijven van bepaalde NVV-bestuurders om de voor de arbeiders schadelijke samenwerking te herstellen met de vertegenwoordigers van de confessionele vakcentrales, die geen zelfstandige arbeidersorganisaties zijn" (Ook het Centrum-orgaan "Vakbondseenheid" van okt./nov. gaf uiting aan zijn onbehagen, door te schrijven dat de NVV-leiding moet afstappen van het "onheilige" samengaan met de confessionele leiders).

Voorts is het D.B. - CPN de mening toegedaan dat, als in het belang van de EEG-"monopolisten" een loonstop moet worden doorgevoerd, Nederland desnoods uit de EEG moet treden.

Oktober-revolutie herdenking - Afwijzing MLF.

In verschillende plaatsen van ons land heeft de CPN de afgelopen maand met feestelijke bijeenkomsten de oprichting van de Eerste Internationale (1864) en de Russische oktoberrevolutie (1917) herdacht. Vooraanstaande CPN-bestuurders maakten van deze gelegenheid gebruik Nederlandse deelname aan de MLF af te wijzen. In het Amsterdamse Tuschinski-theater verklaarde partijbestuurder Joop Wolff ten overstaan van ongeveer 1200 aanwezigen dat "een regering, die zou besluiten ons land te betrekken bij de oprichting van een multilaterale kernmacht, tegen de wil van de bevolking handelt en dus moet verdwijnen". Het Nederlandse belang eist het volgen van een neutraliteitspolitiek, aldus Wolff. Ook partijsecretaris Henk Hoekstra waarschuwde tegen de MLF tijdens de herdenking in Rotterdam, die plaats vond in de Rivierahal waar ruim 500 belangstellenden waren bijeengekomen. Een verenigd optreden van communisten, sociaal-democraten, pacifisten en gelovigen tegen de MLF-plannen, achtte Hoekstra dringend geboden.

Scherp keerde hij zich tegen de "door rechtse PvdA-elementen verspreide" geruchten als zou er onenigheid bestaan in het partijbestuur van de CPN over het beleid ten aanzien van de internationale betrekkingen. Hoekstra doelde hierbij op publicaties in "Het Vrije Volk" van begin november j.l., waarin werd gesteld dat een groep

partijbestuurders onder leiding van Hoekstra zich tegen de zin van CPN-voorzitter Paul de Groot heeft uitgesproken voor deelname aan "een tegen 15 december a.s. uitgeschreven internationale communistische conferentie te Moskou". Hoekstra noemde in zijn herdenkingsrede te Rotterdam deze berichten "wilde verhalen", die afkomstig waren uit "de enorme duimen" van de medewerkers van "Het Vrije Volk". Onze partij en haar partijleiding zijn volstrekt aaneengesloten, aldus de CPN-leider.

Hoewel meningsverschillen in de topleiding van de CPN uiteraard niet tot de onmogelijkheden behoren, moet toch wel worden vastgesteld dat zij in elk geval niet kunnen handelen over het al of niet deelnemen aan de indertijd door Chroestjow vastgestelde conferentie van 15 december. Aan deze conferentie zouden immers alleen de 26 partijen deelnemen die destijds ook betrokken waren bij de voorbereiding van de 81-partijen-conferentie in november 1960. Vertegenwoordigers van deze zelfde partijen (waartoe de CPN niet behoort) hadden nu in het "plan Chroestjow" tot taak als "redactie-commissie" op 15 december te Moskou bijeen te komen, om de in 1965 te houden grote internationale conferentie van alle communistische partijen voor te bereiden. De CPN had dus in deze redactie-commissie geen zitting en haar deelname aan de conferentie van 15 december was dus niet in het geding.

Het al of niet deelnemen aan de bijeenkomst in Moskou kan dan ook geen onderwerp van gesprek en nog minder een twistpunt zijn geweest in de partijleiding der CPN. Wel zou naar verluidt de jongste bestuurswisseling in de Sowjet-Unie door de dagelijkse leiding van de CPN zijn aangegrepen het partijbestuur voor te stellen het "reisverbod naar de socialistische landen" min of meer op te heffen.

Zoals bekend waren deze reizen sinds 18 juli van het vorig jaar door Paul de Groot stopgezet wegens "het gevaar van politieke beïnvloeding". Het laat zich denken dat een aantal partijbestuurders, levend van een mager partijsalaris, zich met lede ogen deze gratis vakanties zagen ontgaan.

"Maand van de pers".

De roeping van elke communist, zich in te zetten voor de propagering van zijn denkbeelden, wordt door de CPN als het ware gekanaliseerd in de werfactiviteit voor haar dagblad "De Waarheid". De Waarheid-werving heet zelfs - afgezien van incidentele acties - de belangrijkste taak van de partijafdelingen te zijn.

Zo bezien is deze activiteit dus tevens een graadmeter voor de mate waarin de leden de partijleiding kunnen en willen volgen.

Voor het werfjaar september 1964 - september 1965 is de partij als taak gesteld 5.000 abonnees te winnen. Naar verluidt hoopt de partijleiding daarmee te bereiken dat aan het einde van het werfjaar het aantal abonnees van 13 september 1964 zal zijn gehandhaafd!

De werfactie 1964/1965 is onderverdeeld in vijf "etappes". De eerste daarvan, van oudsher als "maand van de pers" betiteld, liep van 13 september (datum Waarheidsfestival) tot 7 november j.l. en moest 1000 abonnees opleveren. Naar buiten werd inderdaad een redelijk resultaat geëtaleerd - de taak zou voor 93 % zijn vervuld - doch nader is vernomen dat daarin een deel van de actie 1963/1964 is vercalculeerd, terwijl bovendien "VZ"-lezers zijn meegerekend, waarbij drie "VZ"-lezers voor één abonnee telden. ("VZ"-lezers ontvangen voor een kwartje per week "De Waarheid" op vrijdag en zaterdag).

Verder worden lezers die op hun bedanken voor "De Waarheid" terugkomen ook als "nieuwe" abonnees beschouwd. De werkelijke werfresultaten blijven dus ver beneden de gestelde taak en de "graadmeter" wijst al met al een voor de CPN-leiding minder gunstig peil aan. Het gehalte van de krant maakt de abonnee-werving ook wel tot een moeilijke taak. Als nieuwsorgaan is "De Waarheid" een onaantrekkelijk blad. In feite fungeert deze krant voornamelijk als spreekbuis van de partijleiding. De betrekkelijk geringe activiteit van de CPN-ers voor hun partijblad "De Waarheid" zal overigens ten nauwste samenhangen met hun houding t.a.v. de huidige partijpolitiek.

De zgn. "nieuwe oriëntering", waarbij de CPN zich min of meer distancieert van belangwekkende buitenlandse problemen in de communistische wereld, met name van het conflict tussen Moskou en Peking, ontmoet veel onbegrip en weerstand. Opmerkelijk is b.v. dat alleen in Amsterdam al ettelijke tientallen Waarheidlezers hun abonnement opzegden naar aanleiding van de afzetting van Chroestsjow, in weerwil van de laconieke reactie van de partijleiding op dit gebeuren in Moskou. De vlakke nieuwsvoorziening en commentariëring betreffende communistische aangelegenheden in het buitenland laat zich moeilijk verdedigen door "activisten", die van de noodzakelijkheid en juistheid van de nieuwe oriëntering, zelf niet overtuigd zijn!

Overigens blijft de landelijke werfleiding in haar publicaties optimistisch. Zij constateerde in de eerste etappe een toename van activiteit en resultaten, die naar zij verwacht in de tweede etappe zal worden voortgezet.

Deze tweede ronde loopt van 8 november j.l. tot 16 januari 1965 en zal vermoedelijk de hier en daar reeds gebezigde naam van "Nieuwjaars-
etappe" gaan dragen. Deze fase moet eveneens 1000 "nieuwe" abonnees opbrengen "als nieuwjaarsgeschenk aan de partij".

H O O F D S T U K   I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Vredesbeweging Nederland

Nationale protestdemonstratie tegen de MLF

Naar aanleiding van de Chinese kernexplosie heeft het pacifistische Comité 1961 voor de Vrede op 17 oktober j.l. een verklaring gepubliceerd. Het Comité, dat tot doelstelling heeft in ons land actie te voeren tegen het vervaardigen, in voorraad houden, verspreiden, beproeven en gebruiken van kernwapens, waar ook ter wereld en voor welk doel ook, veroordeelt op grond hiervan de Chinese proefexplosie. Om dezelfde redenen en tevens uit vrees, dat de bewapeningswedloop tussen de Sowjet-Unie en de Verenigde Staten geïntensiveerd zou worden, veroordeelde het Comité de pogingen om een multilaterale kernmacht van de NAVO op te richten. Er werd een beroep gedaan op alle vredeskrachten om toename van het aantal atoommachten en verdere spreiding van kernwapens tegen te gaan.

Op 21 oktober publiceerde "De Waarheid" een door de CPN uitgegeven manifest tegen spreiding van atoomwapens. Hierin werd fel geageerd tegen de MLF, terwijl in korte bewoordingen de Chinese kernexplosie werd betreurd. Zoals reeds eerder werd gesignaleerd (zie MO no. 10 1964) gaf de Nederlandse Vredesraad (NVR) enige dagen later in navolging van dit manifest een eigen communiqué uit.

De NVR en het Comité 1961 hebben elkaar in de strijd tegen de kernwapens gevonden, al gaat het over en weer niet geheel van harte. Evenals in april van dit jaar willen de beide organisaties ook nu weer een gezamenlijke demonstratie organiseren. Zij gaven op 2 november een gemeenschappelijk communiqué uit, waarin wordt opgeroepen tot een "nationale protestdemonstratie" tegen de vorming van de MLF op zaterdag 9 januari 1965 in Amsterdam.

In dit communiqué wordt gesteld, dat bij de totstandkoming van een NAVO-atoomstrijdmacht, gericht tegen de landen van het Warschau-pact, van Oostelijke zijde een tegenzet verwacht kan worden. Vele bij de NAVO aangesloten landen voelen niet voor het MLF-plan, zo luidt de verklaring; het heeft alleen de volle steun van Amerika en West-Duitsland. De Amerikaanse regering zet, om tenminste nog één ander

Europees land er voor te interesseren, in het bijzonder de Nederlandse regering onder zware druk. Nederland zou daardoor een sleutelpositie innemen.

In het communiqué wordt mede verwezen naar een ernstige waarschuwing tegen de totstandkoming van de MLF, die het Internationale Pugwash-Comité in september van dit jaar liet horen.

De initiatiefnemers spreken de verwachting uit, dat vele andere organisaties, groepen en personen de protest-demonstratie zullen ondersteunen, waardoor deze kan uitgroeien tot een waarlijk nationale betoging.

Brede propaganda

De afgelopen maanden hebben de communisten veel aandacht besteed aan uitspraken van niet-communistische vredesbewegingen, gericht tegen de vorming van de MLF. Zo verscheen in het dagblad "De Waarheid" en in het orgaan van de Nederlandse Vredesraad "Vrede" een aantal artikelen, gewijd aan het congres van de R.K. Vredesbeweging "Pax Christi", dat in september 1964 te 's-Hertogenbosch was gehouden. (De NVR was er in geslaagd een uitnodiging voor dit congres te verkrijgen. De delegatie bestond uit de secretaris G. Maas en de bestuursleden mevrouw dr. M.B. Minnaert-Coelingh en Theun de Vries.)

Ook publicaties van de Pugwash-beweging werden herhaaldelijk door de communistische pers overgenomen. Onder andere werd in het novembernummer van het blad "Vrede" onder de titel "Het spelen wordt gevaarlijk" een artikel gepubliceerd van de hand van prof.dr. B. Delfgaauw, lid van het Nederlands Pugwash-Comité. De Nederlandse hoogleraar stelt hierin, dat er een tegenstelling bestaat tussen het kernstopverdrag van Moskou en de multilaterale kernmacht. Het eerste gaat uit van de mogelijkheid tot "bevriezing" van de kernoorlog, de MLF juist van de ónmogelijkheid daartoe. Als enig mogelijke weg ziet de schrijver de "bevriezing" van de kernoorlog, gevolgd door een geleidelijke vermindering van atoombewapening. Memorerende, dat Frankrijk en China geweigerd hebben het Moskouse accord te ondertekenen, stelt hij, dat de Franse motivering (Europa zou voor zijn verdediging niet op Amerika aangewezen moeten zijn) ongeldig is. Zonder de steun van Amerika is Europa naar zijn oordeel - ook al heeft het de beschikking over een eigen atoommacht - toch overgeleverd aan de Sowjet-Unie. Als gevolg van de Franse houding zal z.i. de Sowjet-Unie voortgaan haar arsenaal

te vergroten, terwijl China zich in haar standpunt gesteund zal zien. Ten aanzien van de Chinese motieven stelt professor Delfgaauw zonder meer, dat een mogendheid, die van het internationale verkeer is uitgesloten, vanzelfsprekend haar eigen weg zal zoeken.

Uitvoerig betoogde hij welke gevaren een atoombewapening van West-Duitsland voor de wereldvrede zou kunnen opleveren. Prof. Delfgaauw besloot zijn artikel met een aansporing alle krachten in te spannen om de totstandkoming van de multilaterale kernmacht te voorkomen.

"De Waarheid" publiceerde op 23 november j.l. een excerpt van bovengenoemd artikel met weglating van de geciteerde passages inzake de houding van Frankrijk en China t.a.v. het kernstopverdrag.

Aangezien ook in andere groeperingen bezwaren bestaan tegen de MLF is het niet uitgesloten, dat ook bredere groepen dan alleen de NVR en het Comité 1961 er toe zullen overgaan aan de demonstratie daartegen deel te nemen.

Vanzelfsprekend zullen de andere communistische organisaties hun leden aansporen medewerking aan de nationale protestdemonstratie te verlenen. In het kader van deze campagne demonstreerde het Algemeen Nederlands Jeugd Verbond (ANJV) in de afgelopen maand reeds, zowel in de binnenstad van Amsterdam als in Zaandam, tegen de vorming van de multilaterale kernmacht. Aan de laatste demonstratie werd eveneens deelgenomen door een aantal leden van de Pacifistisch Socialistische Jongeren Werkgroepen (PSJW).

Studentenbeweging

Toenadering NSR-IUS?

Volgens een persbericht heeft de Nederlandse Studenten Raad (NSR) bij de communistische Internationale Unie van Studenten (IUS) de status van waarnemer aangevraagd voor het van 28 november tot 5 december j.l. in Sofia gehouden 8ste congres van deze communistische organisatie.

De NSR is de overkoepelende organisatie van alle studenten aan de Nederlandse universiteiten en hogescholen. De werkzaamheden van de raad strekken zich uit over de algemene studentenbelangen, zoals studie- en sociale aangelegenheden, universitaire gezondheidszorg en het contact met buitenlandse studentenverenigingen.

Het vorenstaande bericht komt niet geheel als een verrassing. In toenemende mate is sprake van contacten, die gewenst en ook gelegd worden door niet-communistische organisaties met als zodanig bekend staande communistische instellingen, zowel op nationaal als internationaal gebied. Vooral in jeugd- en studentenkringen leeft deze gedachte, omdat zij willen meewerken aan het totstandbrengen van ontspanning tussen Oost en West.

Nationaal blijkt deze instelling vooral uit het steeds meer toelaten van jonge communisten tot jeugdgemeenteraden en jongerenparlementen. Was dit in 1959 nog maar in één gemeente het geval (Velsen), thans hebben reeds in 12 plaatsen leden van het Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV) zitting in jongerencontactraden.

Een recent voorbeeld van contact op internationaal niveau blijkt uit de beraadslagingen op de 11de Internationale Studenten Conferentie (ISC) die van 22 juni tot 1 juli 1964 in Christchurch (Nieuw-Zeeland) werd gehouden.* De NSR, aangesloten bij deze niet-communistische organisatie van studenten, nam aan de werkzaamheden van deze conferentie deel. De conferentie besloot het secretariaat van de ISC mandaat te verlenen in discussie te treden en onderhandelingen te beginnen met de IUS, teneinde overeenstemming te bereiken over een aantal gemeenschappelijke principes van samenwerking tussen de ISC en de IUS.

De conferentie nam zelfs een motie van afkeuring aan ten aanzien van het beleid van de Nieuw-Zeelandse regering, welke weigerde aan meer dan één vertegenwoordiger van de communistische IUS een visum te verstrekken.

* Noot: De communistische IUS, die sinds 1946 in Praag zetelt, verenigde aanvankelijk de meeste nationale (ook niet-communistische) studentenorganisaties. Toen na enkele jaren duidelijk werd, dat Moskou een overwegende invloed op de besluiten van de IUS had, werd in 1950 als tegenhanger de International Students Conference opgericht. De NSR speelde hierbij een belangrijke rol en als blijk van waardering daarvoor werd het Secretariaat van de nieuwe organisatie (COSEC = Coördinerend Secretariaat) in Leiden gevestigd.

Ook in andere kringen wint de gedachte veld, dat samenwerking met de communistische IUS wenselijk is. Op het tweejaarlijkse congres van Pax Romana, de internationale organisatie van katholieke studenten, van 20 - 30 juli 1964 in Washington bijeen, werd het uitvoerend comité gemachtigd de status van waarnemer bij de IUS aan te vragen. Volgens het bestuur van Pax Romana zou het onjuist zijn, dat de organisatie van katholieke studenten, door uitsluiting van andere contacten, zich met de politiek van de ISC (waarbij zij is aangesloten) zou identificeren ofwel de schijn zou wekken deze politiek goed te keuren.

Het behoeft geen betoog, dat de IUS bijzonder gelukkig moet zijn met deze ontwikkeling. Zij is al sinds december 1957 druk bezig een vorm van samenwerking met de ISC te zoeken. Men wilde daartoe een zgn. Ronde Tafel-conferentie bijeenroepen. Ook in de ISC voelden velen wel voor samenwerking, zij het schoorvoetend. Over een "Ronde Tafel-conferentie" werd men het tot nu toe evenwel niet eens. Door de jongste wijzigingen in de gedragslijn van niet-communistische organisaties is de mogelijkheid om tot de door de IUS zo begeerde wereldstudenteneenheid te komen, ongetwijfeld groter geworden.

Vredesbeweging internationaal

WVR - verklaring tegen de proefexplosie in China

De Wereldvrede Raad (WVR) heeft een verklaring gepubliceerd van de hand van voorzitter dr. John Bernal, waarin deze namens de Raad zijn verontrusting uitspreekt over de Chinese atoomproef. De radio-activiteit in de atmosfeer is er volgens de verklaring door toegenomen en andere staten kunnen de kernexplosie als voorwendsel gebruiken om spreiding van atoomwapens te bewerkstelligen.

De Chinese atoomproef dient, aldus Bernal, gezien te worden in het kader van de koude oorlog, daar de Volksrepubliek zowel te land als ter zee door Amerikaanse atoomstrijdkrachten wordt bedreigd. Deze ontwikkeling is in tegenstelling met het streven van de WVR, die in zijn verklaringen en publicaties steeds de "vredesstrijders" aanspoort tot grotere activiteit teneinde de spreiding van kernwapens te voorkomen.

Bijzondere betekenis hecht de vredesbeweging aan het voorstel van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Oe Thant, ter bijeen-

roeping van een conferentie van atoommogendheden, met deelname van China, teneinde tot overeenstemming te komen over een algehele stopzetting van kernproeven. De WVR verklaart alle voorstellen, die uiteindelijk zullen kunnen leiden tot een algemene en volledige ontwapening, te ondersteunen.

MLF in de aandacht

De Wereldvredesbeweging schenkt in het oktobernummer van haar bulletin veel aandacht aan de campagnes, die in de verschillende landen tegen de totstandkoming van de atoomstrijdmacht van de NAVO (MLF) worden gehouden.

Tevens werden enkele pagina's gewijd aan de in september j.l. gehouden bijeenkomst van de Internationale Pugwash-beweging. (Zoals bekend liet de conferentie een ernstige waarschuwing horen tegen de vorming van de MLF.)

In het Oostduitse partij-orgaan "Neues Deutschland" werden twee artikelen gepubliceerd over een medio november j.l. in Oost-Berlijn gehouden anti-MLF-conferentie.

Op uitnodiging van een aantal R.K. prominenten uit de DDR vond, onder de titel "Duurzame vrede gebaseerd op vertrouwen en verdragen", gedurende twee dagen een bijeenkomst plaats. Hier aan zou zijn deelgenomen door 140 R.K. hoogwaardigheidsbekleders, priesters, leken en personen uit de culturele en politieke wereld uit twaalf Oost- en Westeuropese landen. Ook Nederland had een delegatie naar Oost-Berlijn gezonden. Aan het slot van de bijeenkomst werd volgens genoemd blad een resolutie aangenomen, getiteld "Berlijnse verklaring van R.K. prominenten uit Europese landen". Hierin wordt gesteld, dat iedere katholiek, in welke staat of sociale maatschappij hij ook leeft, volgens de goddelijke wil geroepen is tot de dienst van de vrede. Op grond hiervan spraken de deelnemers zich uit tegen de NAVO-kernmacht. De MLF, aldus de verklaring, bevordert de bewapeningswedloop en de spreiding der kernwapens. Voorts steunt de MLF niet alleen diegenen in West-Duitsland, die er op uit zijn atoomwapens in bezit te krijgen, maar ook diegenen, die streven naar herziening van de gevolgen van de IIde Wereldoorlog. Tenslotte werden "alle broeders en zusters in West-Duitsland opgeroepen dit gevaar met alle kracht te bestrijden".

Het vermoeden lijkt geenszins ongewettigd, dat het initiatief

tot deze bijeenkomst gezocht moet worden bij de communistische Oostduitse Vredesraad. (Onder de aanwezigen bevonden zich als gasten o.m. de staatssecretaris voor kerkelijke aangelegenheden in de DDR, Hans Seigewasser en Heinz Willmann, secretaris-generaal van de Oostduitse Vredesraad.)

H O O F D S T U K IV

ANDERE GROEPERINGEN

De Socialistische Werkers Partij (SWP)

Reactie op de val van Chroestsjow

Sedert haar ontstaan heeft de SWP regelmatig gepleit voor meer discussievrijheid binnen de communistische partijen (de CPSU zo goed als de CPN) en in verband daarmee: voor toepassing van het beginsel van het "democratisch centralisme" met een accent op het eerste deel van dit twee-ledig begrip.

Zo heeft men er nooit een geheim van gemaakt, alle waardering voor de algemene lijn van de CPSU onder leiding van Chroestsjow ten spijt, kritiek te hebben op de wijze waarop hij de zogenaamde "anti-partijgroep" (Molotov c.s.) bejegende. De SWP-leiding huldigde n.l. de mening, dat Chroestsjow de representanten van deze groep, hoe verwerpelijk hun denkbeelden ook mochten zijn, onvoldoende gelegenheid tot verweer had geboden.

Het is derhalve alleszins begrijpelijk, dat het SWP-bestuur - gelijk ook de leiders van verschillende buitenlandse communistische partijen - weinig waardering kon opbrengen voor de wijze waarop nu Chroestsjow het veld moest ruimen.

Dat de CPN-leiding hier, blijkens de door haar georganiseerde persconferentie en gezien verschillende "Waarheid"-publicaties, anders over denkt (zie vorig MO), moest de SWP-bestuurders dan ook wel tot een weerwoord tarten. Het feit, dat De Groot de wijze van afzetting van de Sowjet-Russische premier en partijsecretaris normaal en democratisch vond, leverde volgens een artikel in "De Brug" van 31 oktober j.l. opnieuw het bewijs, dat de CPN nog steeds vast zit aan "het Stalinistische tijdperk".

Tot dezelfde gevolgtrekking kwam trouwens het redactielid Henk Gortzak naar aanleiding van een recente uitlating van de communist Marcus Bakker in de Tweede Kamer: "Wie zich aan onze partijvoorzitter vergrijpt, vergrijpt zich aan onze partij".

Gortzak noemde dit in zijn commentaar namelijk "het toppunt van persoonscultus", een soortgelijke als die welke eertijds in de Sowjet-Unie gold.

De SWP en de MLF

De critiek op De Groot c.s. weerhiel de SWP-leiding er intussen niet van om - aldus "De Brug" - haar "volle ondersteuning" te geven aan de demonstratie tegen de MLF, welke zoals bekend op 9 januari a.s. door het "Comité 1961 voor de Vrede" samen met de communistische Nederlandse Vredesraad (NVR) zal worden georganiseerd.

Toch mag men aannemen, dat de SWP-leiding, die zelf in het Comité 1961 is vertegenwoordigd door niemand minder dan eerdergenoemde Henk Gortzak, bij deze samenwerking op haar "qui vive" is voor pogingen van NVR-zijde om het initiatief en de leiding bij de demonstratie in handen te krijgen.

De SWP-aanvoerders, die het klappen van de zweep in dit opzicht toch al uit ervaring kennen, zullen wel extra voorzichtig geworden zijn door hun ondervindingen bij de eveneens gezamenlijk georganiseerde 4-april-demonstratie van dit jaar, toen de rol van dezelfde Gortzak er bijna de oorzaak van werd dat de coöperatie op het laatste moment zou zijn verbroken.

Overigens komt de vormgeving van de SWP-agitatie tegen de MLF overeen met die van de CPN: men speculeert op de vrees van het Nederlandse publiek voor herleving van een Duits-militarisme, dat hereniging van Duitsland volgens zijn oude grenzen nastreeft en dat het spelen van een "tweede viool" in het Europa van vandaag nooit zal accepteren.

Zicht op de PSP

Reeds in 1959 leek voor de SWP als politieke partij weinig toekomst meer te zijn weggelegd. Haar leiding gaf zulks na het échec van de partij bij de Amsterdamse raadsverkiezingen van 1962 trouwens zelf ook ruiterlijk toe. Aan de daarop gevolgde verkiezingen van 1962 en 1963 nam zij begrijpelijkerwijze dan ook niet meer deel. Overigens heeft de SWP-leiding zich ervan onthouden bij die gelegenheden haar aanhang een duidelijk stemadvies te geven ten aanzien van enige andere politieke partij.

Weliswaar viel in een enkel "Brug"-artikel duidelijke sympathie voor de PSP te lezen, doch tot een algemeen parool: "stemt PSP" liet men het in de gegeven situatie niet komen.

De beschouwing, welke "De Brug" van 31 oktober j.l. aan het voorbije PSP-congres wijdde, spreekt in dit opzicht klare taal.

De onbekende commentator constateert allereerst met instemming, dat de meerderheid op dit congres de PSP in een duidelijker socialis-tische richting ziet (en wil zien) koersen, zij het ook met handha-ving van een zekere pacifistische signatuur.

Dat de PvdA en met name de CPN (deze "caricatuur van het be-grip communisme") de PSP in haar publicaties rond het gehouden con-gres zo negatief hadden belicht, bewees volgens de SWP-scribent al-leen maar, dat de PSP zich op de goede weg bevond en dat men zich in het kamp van de tegenstanders nu reeds zorgen maakte over het ver-loop van de eerstvolgende verkiezingen (de Staten- en Raadsverkie-zingen van 1966 namelijk).

Schrijver concludeert dan ook, dat in ons land voor een zich naar links ontwikkelende pacifistisch-socialistische partij als de PSP - zolang de PvdA aan de ene en de CPN aan de andere zijde althans hun huidige karakter behouden - zeker plaats is.

Als de SWP-leiding op haar beurt bij dit standpunt volhardt, zal haar stemadvies in 1966 mogelijk niet zo onduidelijk zijn als in het verleden wel het geval is geweest.

Commentaar van de IVde Internationale op Chroestsjows verdwijning

In de organen van de IVde Internationale wordt begrijpelijker-wijze aandacht besteed aan de val van Chroestsjow. Voor het Verenigd Secretariaat was deze gebeurtenis aanleiding tot het uitgeven (op 19 oktober) van een "verklaring", die in het weekblad van de Amerikaanse Trotskistische partij 10 kolommen bestrijkt.

De terzijdestelling van Chroestsjow wordt gezien als een manoeuvre van de Sowjet-bureaucratie om tijd te winnen, nu hoe langer hoe meer duidelijk wordt, dat zij vastloopt met haar binnenlandse en bui-tenlandse politiek. Door een zondebok aan te wijzen voor de moeilijk-heden in landbouw en industrie krijgt men de gelegenheid andere moge-lijkheden te beproeven. Onnodig te zeggen, dat de IVde overtuigd is,

dat elke maatregel onvoldoende zal blijken, zolang het Sowjet-systeem zelf niet radicaal wordt veranderd.

Al blijkt het Verenigd Secretariaat wel van oordeel te zijn, dat in de buitenlandse politiek de moeilijkheden door Chroestsjows verdwijning inderdaad wat verminderen, ook hier ziet men hem stellig niet als de enige schuldige. Met name wordt het onwaarschijnlijk geacht, dat het Sino-Sowjetconflict nu zal kunnen worden opgelost. Dit spruit immers, naar het inzicht van het Secretariaat, niet voort uit fouten van Chroestsjow, doch uit het feit, dat de bureaucratieën der beide mogendheden zulke uiteenlopende belangen hebben.

De Russen - zo meent het Verenigd Secretariaat - zullen zeker hun politiek van vreedzame coëxistentie voortzetten (al zal mogelijk Amerika iets minder worden ontzien dan onder Chroestsjow). Ook zullen zij - uit angst voor echte socialistische revoluties - economisch blijven samenwerken met de koloniale bourgeoisie. Zij zullen de strijd van de arbeidersklasse in de imperialistische landen beperkt trachten te houden binnen de wetten van het kapitalisme, want machtsovername mag pas plaats hebben als de Sowjet-Unie een grotere productie per hoofd zal hebben bereikt dan de Verenigde Staten (!)

Het Verenigd Secretariaat van de IVde Internationale beziet dan de mogelijke gevolgen van Chroestsjows vervanging voor de internationale communistische beweging. Al zou Peking thans misschien wat worden geremd in haar streven naar een pro-Chinese internationale "tegenbeweging", de wijze waarop Chroestsjow aan kant is gezet kan er moeilijk toe bijdragen, dat communisten in andere landen, die veelal reeds sceptisch stonden tegenover de Sowjet-theorieën sinds de destalinisatie, hun reserve laten varen. De Sowjetbureaucratie, zo meent men in de Vierde Internationale, heeft een boemerang gehanteerd: zij verweet Chroestsjow met zijn daden het poly-centrisme te hebben bevorderd; door hem plotseling te laten vallen zal het poly-centrisme in de internationale communistische beweging echter nog sterker worden.

Al met al wordt dan ook de verwachting uitgesproken, dat Chroestsjows opvolgers niet alleen de tegenstrijdigheden en moeilijkheden, voortgekomen uit het bureaucratische Russische bestel, niet zullen kunnen verminderen; hun optreden zal deze eerder vergroten.

Vanzelfsprekend wordt naar voren gebracht, dat slechts door toepassing van de beginselen der Vierde Internationale een nieuw leiderschap kan worden gevormd, dat waarlijk in staat zal blijken het pro-

gram van het revolutionaire socialisme op internationaal niveau uit te voeren. Terug dus tot Lenins opvatting over democratisch centralisme en herinvoering van proletarische democratie in de Sowjet-Unie!

Een Nederlandse reactie

Ook de Nederlandse Sectie van de IVde Internationale wijdt in het novembernummer van haar blad een artikel aan Chroestsjows val. Hoewel de verklaring van het Verenigd Secretariaat in het midden laat welke factor het zwaarst moet hebben gewogen, komt in het Nederlandse blad de veronderstelling tot uiting dat economische problemen hier de doorslag moeten hebben gegeven. In het Sino-Sowjetconflict en het uiteenvallen van de "eenheid", hoe belangrijk ook, ziet het blad toch niet de voornaamste oorzaak.

Opvallend is, dat in het Nederlandse stuk een duidelijke sympathie voor de gevallen leider doorklinkt, zulks in tegenstelling tot de reactie van het Verenigd Secretariaat der IVde Internationale zelf. Hij wordt gekenschetst als "een verlichte en dynamische top-bureaucraat, die steunend op de druk van onder op, vaak over de hoofden van zijn mede-bureaucraten heen, een aantal uiterst belangrijke destalinisatie-initiatieven heeft genomen".

Met instemming worden nog eens Chroestsjows maatregelen op landbouw- en industriegebied in herinnering gebracht.

Weliswaar stelt men ook hier - evenals in de verklaring van het Verenigd Secretariaat - dat Chroestsjow naliet zijn juiste politiek af te ronden door de instelling van arbeiders- en boerencontrôle in de bedrijven, doch in zijn lof op de Joegoslavische arbeidersraden en het Algerijnse arbeiders- en boerenbeheer ziet het Nederlandse blad toch alreeds een appèl tot de Russische werkers over de hoofden der bureaucraten heen.

Het blad ziet in de gevallen leider niet uitsluitend de zondebok van de bureaucratie (zoals het V.S.) doch ook een man, die, ondanks zijn goede eigenschappen, nog te veel belast was met zijn stalinistisch bureaucratisch verleden om, tezamen met de meest bewuste lagen van arbeiders en intellectuelen, de massa te mobiliseren tegen bureaucratistische weerstanden.

OVERZICHT BUITENLANDSE REIZENTot + 15 november 1964

U = Uitreis

<u>Datum:</u>	<u>Naam:</u>	<u>Geb.datum:</u>	<u>Reisdoel:</u>
18- 7-1964	STRUIKMAN, C.	29- 8-1922	Lid CPN districtsbestuur
2- 8-1964	en 44 anderen.		Den Haag. Vakantiereis naar Oost-Duitsland, georg. door Reisdienst Vrede/Centrum.
21- 7-1964	BEKKER, F.F.	24- 1-1934	Student te Moskou. Verbleef met vakantie in Nederland.
23- 8-1964			
21- 7-1964	HORST, S.	12- 1-1936	Student te Moskou. Verbleef met vakantie in Nederland.
27- 8-1964			
2- 8-1964	MONJÉ, D.	24-10-1935	Pro-Chinese communisten.
17- 8-1964	SCHREVEL, N. + echtgenoten.	18- 9-1930	Albanië, vakantie-werkbezoek.
6- 8-1964	KORLAAR, A.	9-10-1940	Student te Moskou. Verbleef met vakantie in Nederland.
25- 8-1964			
11- 8-1964	WALRAVEN, R.J.	13- 8-1930	Resp. vice-voorz. ANJV en lid
16- 8-1964	YISBERG, J.F.	4- 3-1943	hoofdbest. ANJV. O-Berlijn, Int. Jeugdconf. Freie Deutsche Jugend (12 - 14 aug. 1964).
16- 8-1964	JANSEN, F.L.	15- 4-1934	Adviseur Pegasus, Slavische afd. Rusland, reisdoel onbekend.
22- 9-1964			
17- 8-1964	KONING, L.H.	18- 9-1899	Vice-voorz. Verenigd Verzet. Praag, reisdoel onbekend.
20- 8-1964			
± 30- 8-1964	VRIES, Th.U. de	26- 4-1907	Lid partijbest. CPN en lid NVR. Tsjechoslowakije, Slowaaks schrijverscongres.
(U)			
± 30- 8-1964	WARRINK, Chr.H.	1- 7-1942	Lid hoofdbest. ANJV. Warschau, Seminarium voor Jeugd en Studenten (31/8 - 6/9 1964).
± 7- 9-1964			
3- 9-1964	HULST, W.	9-12-1916	Secr. "Ned.USSR" en dir. reisbureau Vernu. Verschillende Oost-Europese landen.
23- 9-1964			
± 6- 9-1964	BOO, B.J. de	20-12-1934	Lid dag.best. ANJV. Helsinki, voorbereidende verg. 9de WJF. (8-10 sept. 1964). Reisde mogelijk op 10 sept. door naar Moskou, Wereldjeugdforum (16-24 sept. 1964).
25- 9-1964			
6- 9-1964	MONJÉ, D.	24-10-1935	Pro-Chinese communisten.
	SCHREVEL, N.	18- 9-1930	Brussel, vergadering CPB-Grippa.

<u>Datum:</u>	<u>Naam:</u>	<u>Geb.datum:</u>	<u>Reisdoel:</u>
7- 9-1964	DRAGSTRA, F.	6-10-1927	Lid partijbest.CPN en distr. best. Limburg. Parijs, feest l'Humanité.
8- 9-1964 (U)	BROUWER, W.A.J.	29- 5-1930	Student te Moskou. Vertrok naar SU om studie aldaar voort te zetten.
11- 9-1964 ± 17- 9-1964	SNELLEN, J.G.J.	19- 3-1926	Ex-journalist "De Waarheid". Leipzig, Leipziger Messe.
13- 9-1964 25- 9-1964	BOSHART, M.	6- 2-1940	Lid hoofdbest. ANJV en best. lid Perikles. Moskou, Wereldjeugdforum.
14- 9-1964 8-10-1964	HARTOG, W.	25- 5-1911	Lid dag.best. CPN en voorzitter Centrum. Indonesië, 4e SOBSI-congres.
± 15- 9-1964	WOLFF, J.F.	14- 3-1927	Hoofdred."De Waarheid" en lid partijbest. CPN. West-Duitsland, oriëntatiereis.
16-10-1964 20-10-1964	SMIT, Chr.	11-12-1916	Lid dag.best.Verenigd Verzet. Oost-Berlijn en Sachsenhausen, Sachsenhausen-herdenkingen.
23-10-1964 (U)	PLEKKER, M.	3-10-1924	Lid 4e Internationale. Algiers, herdenking Algerijnse revolutie (1-11-1964).
± 23-10-1964 ± 7-11-1964 (U)	SCHMIDT, B.	10- 8-1930	Voorz. ANJV. Algiers, herdenking Alg. revolutie.
29-10-1964 30-10-1964	SEGGELEN, J. van MENDELS, S. (John)	16-11-1921 20- 9-1921	Resp. directeur en plv. directeur Pegasus. Gent, opening Nieuwe Marnix pand.
2-11-1964 7-11-1964	VRIES, Th.U. de	26- 4-1907	Lid partijbest. CPN. België, bezoek aan Belgische Unie voor de Vrede.
7-11-1964 8-11-1964	KEUR, J. MONJÉ, D. SCHREVEL, N.	28-10-1933 24-10-1935 18- 9-1930	Pro-Chinese communisten. Brussel, bespreking met de Grippa-groep.

STAKINGSOVERZICHT NOVEMBER 1964

Bedrijf : N.V. Aannemingsbedrijf Van der Vorm te Rotterdam, object Slotterplas te Amsterdam.
Aanleiding : loontoezegging kon i.v.m. cao niet worden nagekomen.
Inmenging vakbonden : erkende bonden bemiddelden.
Resultaat : Verbetering arbeidsvoorwaarden toegezegd. Geen invordering dwangsommen. Werkgever betaalt kosten geding.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : + 90.
Duur van de staking : 9 weken (21/9 - 24/11).

Bedrijf : Aannemingsbedrijf N.V. Texel (Gebr. Van der Meyden) te Amsterdam (9 objecten).
Aanleiding : protest tegen niet uitbetalen van voorschot op beloofde winstdelingsregeling. Werknemers besloten voortaan het werk een half uur eerder te beëindigen, waarna werkgever allen op staande voet ontsloeg.
Inmenging vakbonden : erkende bonden openden op 23 okt. weerstandskassen voor hun "uitgesloten" leden.
Resultaat : Op 10/11 werd werk hervat, na toezegging arbeidsvoorwaarden te verbeteren.
Aantal werknemers : 450.
Aantal stakers : 450.
Duur van de staking : ½ uur (13-10-'64).

Bedrijf : Metaalgieterij N.V. Industrie te Vaassen.
Aanleiding : ontevredenheid over nieuw tariefsysteem.
Inmenging vakbonden : erkende bonden bemiddelden.
Resultaat : directie schort nieuw systeem voorlopig op.
Aantal werknemers : 980.
Aantal stakers : 50 (afdeling ijzergieterij).
Duur van de staking : één dag (9-11-'64).

Bedrijf : Aannemingsbedrijf Te Pas te Enschede (object te Amsterdam).
Aanleiding : looneisen, opheffing van de tariefstop, invoering winstdelingsregeling.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : onbekend.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : 67.
Duur van de staking : ½ dag (25-11-'64).

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
6-9 dec. '64	Presidiumzitting WVR	Oost Berlijn	WVR
9-12 dec. '64	Bijeenkomst Wereldvakver- bondscomité voor Eenheid van actie tegen de monopolies.	Leipzig	
24-27 dec. '64	10e ANJV-congres.	Amsterdam	ANJV (Alg. Ned. Jeugd Verbond)
eind '64	4e Conf. VVI-voeding.	?	WVV
1964	Int.Conf.werkende jeugd.	?	WFDJ
begin 1965	EC-vergadering WFDJ	?	WFDJ
april 1965	2e Int.conf.onderwijs geschiedenis verzet.	Tsj.Slow.	FIR
juni 1965	Nationaal treffen t.g.v. 20-jarig bestaan ANJV	Amsterdam	ANJV
aug. 1965	9e Wereldjeugdfestival.	Algiers	WFDJ/IUS
zomer 1965	Congres WVR.	India ?	WVR
sept. 1965	8e Alg.Verg. WFWO.	Boedapest	WFWO
sept. 1965	Intern. Symposium WFWO.	Boedapest	WFWO
* okt. 1965	6e WVV Congres.	Warschau	WVV
eind 1965	5e Congres FIR.	?	FIR

* nieuw c.q. aangevuld.